

سرویس سیاسی – چند دهه از ایجاد اولین منطقه آزاد در ایران می گذرد و حالا لایحه افزایش تعداد مناطق آزاد از هفت تا به بیش از صد منطقه آزاد و ویژه دریاگانی خانه ملت منتظر تصویب یاد در نمایندگان دو ربعدی مجلس است. بحث بر سر منطقه آزاد در ایران زیاد است. مناطقی که قرار بود به صورت پایلوت به سرزمین اصلی نشان دهند، چطور می توان به توسعه و سرمایه گذاری رسید اما اکنون بیشتر تبدیل به یک آینه از همان بحران‌های اقتصادی و البته با توج بیشتر سرزمین اصلی شده‌اند. مخالفان جدی دارند. اما دبیر شورای عالی مناطق آزاد عملکرد این مناطق را مثبت ارزیابی می کند و با اطمینان می گوید این مناطق تا حد قابل قبولی توانسته اهداف اصلی را محقق کند.

از مر تقصی بانک درباره بحث‌های مربوط به قاچاق در این مناطق پرسیدیم و از او خواستیم آمار و اطلاعاتی از حجم قاچاق از این مبادی بگویید. مر قعی بانک می گوید: منطقه آزاد یعنی یک محدوده خارج از گمرکات سرزمین اصلی، یعنی آزاد. ما اساسا در مناطق آزاد قاچاق نداریم که بخواهیم از حجم آن صحبت کنیم. قاچاق سوختی که در قشم می گویند، کجا هستند. در مناطق آزاد هستند یا در شهر و اینکه چند درصد هستند. در مناطق دیگر مثل زاهدان، به سمت سیستان و یلوچستان اگر قاچاق صورت می گیرد، آنجا چرا قاچاق اتفاق می افتند؟ قاچاق از هزاران کیلومتر مرز این کشور صورت می گیرد، توی همین بازار سرچشمه کالاها از کجا می آیند؟ چرا اینها مسئله هیچ خبر نگاری نیست و فقط مناطق آزاد شده مسئله است. باندی که مشغول به قاچاق است با این فضا سازی ها می خواهد هنر ها را به سمت مناطق آزاد منحرف کند. بحث توسعه مناطق آزاد برای بومیان هم چیز ناچسب‌های مرکزی این سال‌های مناطق آزاد بوده، بومیانی که به نظر می رسد بیشتر از آنکه این مناطق پر ایشان کار و اشتغال به همراه داشته باشد، نیروهای کارشان را مهاجران و مدیرانشان را ساکنان کلان‌شهرها تشکیل داده‌اند. دبیر شورای عالی مناطق آزاد در این باره متذکر است: اینبخش خصوصی در این مناطق سرمایه گذاری می کند و مانی توانیم دستوری پر ایشان مشخص کنیم که مثلا برای فعالیت تان ۵۰۰ نیرو داشته باشید. اگر محدودیت ایجاد کنیم دیگر فعالیت اقتصادی آزاد نیست، حتی نمی توانیم بگوییم از نیروهای بومی استفاده کنند. اقتصادی که بخواهد آزاد باشد باید بر اساس نیازهای سرمایه و نیرو و امکانشان را مهیا کند و بهتر از هر کسی تشخیص می دهد از این نیرویی استفاده کند.اگر اقتصاد آزاد است شما به عنوان نمولی نمی توانید اجبار کنید که چه کار کند یا از چه نیروی کاری استفاده کند.

*****هیروفا ایجاد مناطق آزاد این بود که این مناطق به ایستگاه‌های صادراتی تبدیل شدند. اما به نظر می رسد این هدف موفق نبوده و ما بیشتر شاهد واردات از این مناطق هستیم تا صادرات شما به عنوان کسی که در این حوزه مسؤلیت دارد. بنظر تان چیست؟ چرا این هدف نتوانست آن طور که باید محقق شود؟**

در قانون مناطق آزاد هشت موضوع اصلی و محوری موجود است نه فقط صادرات. چون صادرات مگر بدون تولید می شود؟ پس تولید بر صادرات مقدم است. یا تولید بدون سرمایه گذاری می شود؟ پس سرمایه گذاری مقدم بر تولید است. برای اینکه تولید و سرمایه گذاری انجام شود، مقدماتش ایجاد زیر ساخت است. اگر زیر ساخت کامل نباشد مثلا توسعه منطقه‌ای ایجاد نشده باشد، فعالیت‌های بعدی نیز تحت تأثیر قرار خواهند گرفت. در توضیح اهداف ایجاد مناطق آزاد، ماده اول قانون می گوید: توسعه زیر ساخت‌های عمرانی و محیط مناسب برای توسعه و کسب و کار. ایجاد اشتغال و سرمایه گذاری، تولید، جذب سرمایه گذاری خارجی و صادرات. یعنی در مناطق آزاد شش، هفت محور هدف گذاری شده داریم که باید محقق شوند. مناطق آزاد ما به طور کلی و زیر ساختی با مناطق آزادی که در دنیا تشکیل شده، تفاوت‌هایی دارد که به دلیل شرایط خاص کشورمان است. کشور ما بر مبنای استقلال و استفاده از ظرفیت‌های داخلی و با اتکا به منابع داخلی شکل گرفته است. ما محدودیت‌های خارجی به اشکال مختلف مثل تحریم‌ها داریم. طبیعی است همکاری‌های محدود و روابط بین الملل تحت تأثیر این شرایط قرار می گیرد. لذا باید توجه به واقعیت‌های اقتصادی و سیاسی کشورهای منطقه آزاد ما تعریف می شود. به همین دلیل برای مناطق آزاد ما امکانی دیده شده که بتواند با استفاده از منابع داخلی خودش توسعه منطقه را ایجاد کند.

سرمایه گذاری خاصی از قبل برای مناطق آزاد ما توسط دولت انجام نمی شد. در حالی که در مناطق آزاد زیر ساخت‌ها با سرمایه گذاری ایضاً دولت آماده و بعد قوانین و مقررات منطقه آزاد اعمال می شود. هر کدام از مناطق آزاد دنیا را که ببینید با توجه به محیط و هدف و محدوده و مساحتش، از سه میلیارد دلار تا هشت میلیارد دلار توسط دولت هزینه شده، در زیر ساخت‌ها و در شرایط برای سرمایه گذاری آماده شده است. مناطق آزاد ما معمولا در مناطقی است که قبلا شرایط خیلی آماده‌ای را برای فعالیت مردم نداشته و در عین حال در کنار مرزها بوده است. لذا بحث امنیت پایدار و ایجاد امنیت در مناطق مرزی دارای ریسک بوده و از طریق ایجاد مناطق آزاد تلاش شده امنیت پایدار تری را در محیط پرامونی کشور فراهم کند. با توجه به این مقده، ما در هر منطقه ای که امروز داشته‌ایم، شاهد هستیم که امروز در مناطق آزاد ۳۱۰ هزار نفر مشغول به کار هستند. آنها بر اساس فرم‌های تأمین اجتماعی توسط واحدهای صنعتی، تولیدی، خدماتی مطابق قانون مناطق آزاد فعالیت می کنند. در محدوده هفت منطقه آزاد کمتر از ۴۰۰ هزار نفر مشغول به کارند. گمرک از یک کیلوبن جمعیت را تشکیل می دهد. ۳۱۰ هزار نفر مشغول کار هستند. این جمعیت منهای کار گران فصلی و ساعتی هستند که برای فعالیت‌های عمرانی کار می کنند. چیزی حدود هزار و ۸۰۰ واحد صنعتی تولیدی، کشاورزی در مناطق آزاد ایران فعالیت می کنند. توجه کنید که زیر ساخت اولیه‌ای وجود نداشته اما الان بیش از هزار و ۸۰۰ واحد تولیدی در مناطق آزاد داریم.

اگر بخواهیم به این شکل موضوع را باز کنیم، علاوه بر مناطق آزاد تعدادی هم مناطق ویژه داریم که اینها هم از قانون مناطق ویژه پیروی می کنند. در مناطق ویژه هم حدود ۲۱۰ هزار نفر شاغل هستند که عمدتا اشتغال صنعتی و تولیدی است.

*****وضعیت تولید در این مناطق چطور است؟ آیا توانسته اهداف تولیدی و صنعتی را محقق کند؟**

در این مناطق پیشرفت‌ها به دلیل تعاریفی که از منطقه آزادی کامل نیست. شاهد چهارم جزء منطقه آزاد نیست. ما بر اساس قانون فقط در محدوده توسعه آزادی که تعریف شده با فعالیت کنیم. شهرهای ما به منطقه آزاد اصلا قابل مقایسه نیست. امکانات، زیر ساخت و صنعت و فعالیتی که در چهارها است، قابل مقایسه با شهر چهارها نیست. حاشیه نشینی‌ای که در شهر چهارها می بینید، مردم به منطقه آزاد جایز نیست و ما با اینکه مسئولیتی برای حل و فصل حاشیه نشینی بین شهرهای ما، اما هر جا که جایز ایجاد کرده و در تان منطقه بوده، کمک کرده‌ایم. مناطق آزاد عمدتا یک محیط اقتصادی هستند. در این عین حال توسعه و عمران محلی باید به همراه داشته باشند. توسعه یعنی زیر ساخت‌هایی که بر، برق، جاده و جدول گذاری کنیم. این توسعه زیر ساخت‌های منطقه است. اگر قرار باشد یک منطقه که در یک محدوده تشکیل می شود، مسئولیت دارد و به خصوص اگر طرف‌های ما هم داشته باشند، آنجا هم باید مناطق آزاد شود. مثلا قشم سه حوزه است: یکی منطقه آزاد که شاید محدوده‌اش یکدهم قشم باشد. بخشی منطقه ویژه است که سزاتمان مسئول خودش را دارد، باقیه هم منطقه است که سز، مناطق آزاد و ویژه نیست. باید بتوانیم کاری کنیم که این الگو، منطقه دیگری هم توسعه یابد. مسئولیت منتقل شود. در کیش مثلا منطقه صفین از نظر اقتصادی و درآمدی قابل مقایسه با روستاهای بیامریستان و مدرسه پر خوردار هستند. در همان محله‌ای که نام برد، آب به صورت تاکتری توزیع می شود و باید به صورت تاکتری توزیع می شود. این در شرایطی است که مشکل ایجاد شده اما اکنون اصلاح کشیکه انجام شده، به دل زمان‌هایی به صورت تاکتری آب توزیع می شده که با اصلاح کشیکه برطرف شد. همین مجموعه را مقایسه کنید با دفتر روستایی کشور که اصلا قابل مقایسه نیست. در جلفا، هالی که منطقه آزاد شده، یک دفتر راه‌ان و گمرک داشت.

امروز در جلفا ۱۸۰ واحد صنعتی، هتل‌های بسیار، امکانات تجاری، بخش‌های کشاورزی و گلخانه‌های داریم. تولیدات گلخانه‌ای که در منطقه آزاد ارس هست کار بسیار ارزشمند و نمونه‌ای در کشور است. یک واحد ۱۲۰ هکتار گلخانه یکپارچه که در سنندج است. پس اشتغال شش درصد است. توانایی که متوسط یک کار کشاورزی بیش از ۱۲ درصد است. پس اشتغال در قشم از محل ایجاد شده است. در کیش و منطقه ارس اصلا کاری نداریم. پس مجموعه فعالیت‌ها از نیروی انسانی محل استفاده می کنند. طبیعت است برای بخشی از فعالیت‌ها که به متخصص نیاز دارد، باید مانده بخش مدیریت نیروی کار از بیرون منطقه جذب می شود. بخش خصوصی در این مناطق سرمایه گذاری می کند و ما نمی توانیم دستوری پر ایشان مشخص کنیم که مثلا برای فعالیت تان ۵۰۰ نیرو داشته باشید. اگر محدودیت ایجاد کنیم دیگر فعالیت اقتصادی آزاد نیست. حتی نمی توانیم بگوییم از نیروهای بومی استفاده کنند. اما سرمایه گذار متوجه است که از کجا باید نیرو بگیرد. مثلا برای ساختن یک هتل ۳۰۰ کارگر نیاز است. اگر بخواهند کار گران را از جای دیگری بیاورند، باید سرمایه گذاری هفتگف برای ایجاد مجتمع

حلقه‌های تکمیل کننده توسعه در مناطق آزاد؛ صادرات، تولید و سرمایه گذاری است

■ مشاور رئیس جمهور و دبیرشورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در گفت وگویی به بیان عملکرد و چالش‌های این مناطق پرداخت.

محکونی کنند تا نیروی کار بتواند آنجا زندگی کند که این به معنی است: بنابراین بر آورد‌های ما نشان می دهد در مناطق آزاد بیش از ۷۰ درصد نیروی کار بومی هستند.

*****از ۳۱۰ هزار نفری که گفتید؟**

بله *****نیروهای مهاجر پاکستانی یا افغانستانی نیز در این مناطق مشغول به فعالیت هستند. آیا جمعیت بومی جواب‌گوی آن بخش از کار نیست یا نیروی کار مهاجر از آن تر است و به همین دلیل بیشتر طرح‌ها دارد؟**
ایس طرح جامع مشخص می کند که اصول کلی و راه‌بردی فعالیت در منطقه آزاد در چه حوزه‌هایی است و با توجه به اقلیم و آمایش سرزمین که در منطقه انجام می شود، این طرح جامع تدوین و تصویب شده و بر اساس آن طرح‌های اجرایی و عملیاتی طراحی می کنیم. اگر یک منطقه دریایی است، طبیعتا یکی از اولویت‌های فعالیت باید اقتصاد دریامحور باشد. اقتصاد دریامحور شامل مجموعه‌ای از فعالیت‌ها است. همان منطقه ممکن است از نظر صنعتی و فنی نیز امکاناتی داشته باشد؛ مثلا یکی منطقه که منابع نفتی و گازی دارد ، طبیعی است در حوزه صنعت به از بخش از صنایع توجه بیشتری شود و یکی از اهداف و برنامه‌ها ایجاد و تجهیزهای صنعتی در حوزه‌های باشد؛ که مزیت‌های بیشتری دارد. در مناطقی که بسترهای کشاورزی مناسب داریم، طبیعی است که در طرح جامع برای فعالیت در این حوزه طرح‌های ویژه، بخش‌های ویژه، تعاریف مخصوصی داریم؛ مثلا در صورتی که امکانات را فراهم حوزهمهم در فعالیت داریم؛ هم تورسم و گردشگری را در این منطقه داریم و هم زیر ساخت خوبی که برای توسعه کشاورزی و صنعتی گشتت و زرع دارد، در این حوزه هم فعالیت چشمگیری وجود دارد. با توجه به ورود خانه پر آب ارس و اراضی مناسبی که آنجا هست، این است که در مناطق کمتر توسعه یافته و محیط پرامون هسته‌های اقتصادی ایجاد کرده که بتواند فعالیت‌های آن منطقه را سامان دهد. طبیعتا این می توسعه برای اهالی محل بسیار ارزشمند است. وقتی یک کارخانه یا صنعتی می شود قطعاً همان اهالی محل فرزندانشان را به مدرسه می فرستند که بتوانند بعدا جذب نیروی کار آنجا شود، در غیر این صورت همان شغل و پیشه خوانده و ادامه می دهد. وظیفه دولت فراهم کردن امکانات برای فعالیت‌های بخش‌های مختلف و شرایط مناسب برای زندگی مردم است. انرا هم نیست هدف اصلی اشتغال از نیروهای بومی باشد. چون اصلا معنای اقتصادی ندارد. طبیعی است که در این شرایط ممکن است از منشا و باصفهان هم در این مناطق بود، مگر از خارج کشور آمده؟ این اقتصاد، پیوسته است. اشتغال هم پیوسته است. این اشتغالی می تواند همه جایشانند. نمی توانیم محدودیت ایجاد کنیم. اما این بستر فراهم شده است. کابلجیح واحد صنعتی در جلفا نبود. الان ۱۸۰ واحد صنعتی وجود دارد. این یعنی بستر فعالیت برای اهالی و منطقه فراهم است. اشتغال هم ایجاد می شود بنابراین با توجه به این نکته باید هدف گذاری کنیم که شرایط فراهم شود تا اهالی بهره بیشتری از فعالیت اقتصادی ببرند اما هدف اصلی توسعه منطقه است. در کنار ایجاد باید آموزش هم در فعالیت‌های اجتماعی در محدوده خودمان مشارکت کنیم. بنابراین باید مدارس و دانشگاهها را تقویت کنیم. چندی پیش تصمیم گرفتیم برای فارغ التحصیلان اهالی مناطق آزاد کشور امتیاز ویژه‌ای برای آن‌ها در نظر بگیریم و در جهت فعالیت‌های اجتماعی مشارکت کنیم. در کیش چندین دانشگاه وجود دارد، یکی از اقدامات اخیرمان این بود که برای اهالی منطقه آزاد کیش بورس‌های خاصی در دانشگاهها ایجاد کنند.

*****فناظران این مناطق آزاد موضعه معلم وجود دارد و مدارس از این منظر در کیفیت آموزش یا بحران با مشکل هستند.**
بلسه. چون یک معلم غریبومی به محل زندگی نیاز دارد. پس علاوه بر فعالیت‌های اقتصادی در محیط اجتماعی مان نیاز به مشارکت اجتماعی داریم؛ برای اینکه اگر توسعه کامل نباشد، کیفیت ما بخیر خواهد بود. *****مر وودر بحران قاچاق در مناطق آزاد صحبت کنیم. اخباری وجود دارد که در برخی مناطق قاچاق هست. تا جایی که هر توریست به مسورت گذری می متوجه آن می شود. چه آماری از حجم قاچاق دارید و اینکه آیا منطقه آزاد بدون امکان قاچاق را می دهد. منظر در قشم قاچاق بینر و کارزوبل زیاد است.**
من از شما می پرسم؛ مناطق آزاد یعنی چه؟ مناطق آزاد یعنی منطقه‌ای خارج از محدوده گرم‌کی در مرزهای کشور، یعنی آزاد. ما در مفاهیم اولیه مشکل داریم. متأسفانه در دستگاه‌های نظارتی، اجرایی و سیستم‌های خبری امنیتی این مشکل وجود دارد. بعضا در جاهای دیگر از محدوده گمرک در سرزمین اصلی است؛ یعنی ورود و خروج کالا در این منطقه قاچاق نیست اما کار بخواهد داخل کشور برود باید مقررات گرم‌کی اعمال شود. با این تعاریف هیچ قاچاقی در مناطق آزاد وجود ندارد. این اتهام بزگی است که برای انحراف افکار گفته می شود و برای آدرس غلط دهنه بر سرزمین اصلی و مبارزه با قاچاق است و بعضا در جاهای دیگر انجام می شود که هدف‌ها نیست به عنوان آزاد منحرف شود. در کشور بنادر و مرزهای زیادی وجود دارد؛ آنجا حلالی اتفاق نمی افتد اما در مناطق آزاد که می توانند بدون مجرت گرم‌کی کلی کالا در خارج قاچاق تعریف می شود. اینجا مشکل داریم. طبق قانون به جز اقدام ممنوعه که شامل کالا مانند اسلحه، مواد مخدر، مشروبات و … است، نمی تواند به منطقه آزاد بیاید و اگر بخواهد از آنجا خارج شود باید تابع مقررات باشد. در کشور ما چه تعداد سفار خارج از کشور داریم؟ سال حدود ۱۰ میلیون نفر. هر کدام که کالا می توانند کالا از خودشان بیآورند، یک خدمت شغلی بالاتر از ۵۰ دلار است. در حالی که موبایل، لباس و کفش می آورند که مسئله هیچ خبر نگاری نیست؛ این همه فر و رشک‌ده و رشک‌ده هست و از همین طریق کالا در بازار می کشد. مسئله کسی نیست، به ما مناطق آزاد هم کشوره منتقد می شوند.

مثالی که این مسافران می زنند، او کلاهی که با خود می آورند برای صرفه شخصی است. مصرف شخصی و غیرشخصی ندارد. قانون می گوید هر نفر بیشتر از ۸۰ دلار نمی تواند کالا وارد کشور کند. *****این همه کالار در مراکز تجاری و لوازم خانگی از کجا می آید. در همین سرچشمه کالاها از مناطق آزاد می آید؟ این قاچاق است؟ تعجب می کنم روشنفکرترین افراد هم نمی توانند اینها را از هم تفکیک کنند. چه کسی این همه لوازم خانگی می آورد؟ مگر این کار ممنوع نیست.**
صواب‌هایی که شما درمورد تخلفات ورود کالا در بخش‌های مختلف می کنید، درست و عینی است اما آیا کارگر یک رو به نادرست و گل‌ران امور به صورت غیر قانونی به فرقاتونی به انجام آن مشغولیت می دهد؟ جرابانی که قاچاق راه‌هایی می کند، می خواهد افکار منحرف کند و از مناطق آزاد صحبت می کند. آن هم جایی که اتفاقا قاچاقی در آنجا صورت نمی گیرد، چون آزاد است و خارج از مرز گرم‌کی.

*****بزرگین و کارزوبلی که خارج می شود، چطور؟**
بزرگین و کارزوبلی بیشتر به سمت افغانستان و پاکستان خارج می شود و به قشم ربطی ندارد.

آمار و اطلاعات را شما به عنوان نهاد مسئول باید بدهید، ولی گزارش‌ها و مشاهده‌های میدانی گویای حجم زیاد قاچاق در قشم است. ما مسئول بخشی که مربوط به مناطق آزاد است، هستیم. چاره‌های دیگر سرزمین اصلی نیولنی می شوند. بود فرمادو و بخشدار دارند. آن‌ها ناپرسید. *****آن آردبوی این مناطق چقدر این امکان و بستر را فراهم می کند؟**
اصلا این بستر را فراهم نمی کند؛ مگر ما سوخت را توزیع می کنیم؟ چرا شیکه سوخت قاچاق به وجود آمده؟ اگر امکانات‌های شغلی دیگری وجود داشتند، باز مردم به سمت این کار پرخط که ممکن است هر چند دراز ای درآمد زیاد، جانشتند. در خطر باشند، می افتند؟ ما با جاسک فعالیت اقتصادی می کنند. این الگو، محدودیت وجود دارد که ۲۰۰ کیلومتر از تولید کننده ما، مبادلات اقتصادی که در قشم انجام می شود، قابل قیاس با گذشته نیست.

از شما سؤال دارم؛ مثلا کارگر از کجا باید به قشم برود؟ مثلا از صفهان می رود. این کارگر اول خانه نیاز دارد. طبیعتا است هیچ کارگری حاضر نیست در قشم بدون امکانات کار کند. یکی از مشکلات ما این است که در مناطق دور افتاده از مرز، سرمایه گذاران به دلیل اینکه مشکل است کار گفنی در منطقه نباشد، برای اینکه این افراد از این منطقه دیگر بگردند، دچار مشکل می شوند، باید جاهای هزینه‌های بسیار بالاتری را بپردازند. پس اولویت همه این است که از نیروی کار محل استفاده کنند، چون به نفعشان است. هر صورت یک فعالیت اقتصادی این است که نیروی کار محل را حلل استفاده کند. مگر می شود همه نیروهای کارش را از جای دیگر بیاورد. ممکن است در سطح برخی مدیران یا بخش‌های تخصصی به دلیل نبود نیروی متخصص این طور باشد. اما در سطح فعالیت صنعتی، کشاورزی و خدماتی اولویت اول به‌طور فطری همان به کارگیری افراد بومی خواهد بود. در منطقه آزاد قشم متوسط یک کاری تخصصی در حد است. در حالی که متوسط یک کار کشاورزی بیش از ۱۲ درصد است. پس اشتغال در قشم از محل ایجاد شده است. در کیش و منطقه ارس اصلا کاری نداریم. پس مجموعه فعالیت‌ها از نیروی انسانی محل استفاده می کنند. طبیعتا است برای بخشی از فعالیت‌ها که به متخصص نیاز دارد، باید مانده بخش مدیریت نیروی کار از بیرون منطقه جذب می شود. بخش خصوصی در این مناطق سرمایه گذاری می کند و ما نمی توانیم دستوری پر ایشان مشخص کنیم که مثلا برای فعالیت تان ۵۰۰ نیرو داشته باشید. اگر محدودیت ایجاد کنیم دیگر فعالیت اقتصادی آزاد نیست. حتی نمی توانیم بگوییم از نیروهای بومی استفاده کنند. اما سرمایه گذار متوجه است که از کجا باید نیرو بگیرد. مثلا برای ساختن یک هتل ۳۰۰ کارگر نیاز است. اگر بخواهند کار گران را از جای دیگری بیاورند، باید سرمایه گذاری هفتگف برای ایجاد مجتمع

سیاسی

مر قعی بانک:

حلقه‌های تکمیل کننده توسعه در مناطق آزاد؛ صادرات، تولید و سرمایه گذاری است

■ مشاور رئیس جمهور و دبیرشورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در گفت وگویی به بیان عملکرد و چالش‌های این مناطق پرداخت.

محکونی کنند تا نیروی کار بتواند آنجا زندگی کند که این به معنی است: بنابراین بر آورد‌های ما نشان می دهد در مناطق آزاد بیش از ۷۰ درصد نیروی کار بومی هستند.

*****از ۳۱۰ هزار نفری که گفتید؟**

بله *****نیروهای مهاجر پاکستانی یا افغانستانی نیز در این مناطق مشغول به فعالیت هستند. آیا جمعیت بومی جواب‌گوی آن بخش از کار نیست یا نیروی کار مهاجر از آن تر است و به همین دلیل بیشتر طرح‌ها دارد؟**
ایس طرح جامع مشخص می کند که اصول کلی و راه‌بردی فعالیت در منطقه آزاد در چه حوزه‌هایی است و با توجه به اقلیم و آمایش سرزمین که در منطقه انجام می شود، این طرح جامع تدوین و تصویب شده و بر اساس آن طرح‌های اجرایی و عملیاتی طراحی می کنیم. اگر یک منطقه دریایی است، طبیعتا یکی از اولویت‌های فعالیت باید اقتصاد دریامحور باشد. اقتصاد دریامحور شامل مجموعه‌ای از فعالیت‌ها است. همان منطقه ممکن است از نظر صنعتی و فنی نیز امکاناتی داشته باشد؛ مثلا یکی منطقه که منابع نفتی و گازی دارد ، طبیعی است در حوزه صنعت به از بخش از صنایع توجه بیشتری شود و یکی از اهداف و برنامه‌ها ایجاد و تجهیزهای صنعتی در حوزه‌های باشد؛ که مزیت‌های بیشتری دارد. در مناطقی که بسترهای کشاورزی مناسب داریم، طبیعی است که در طرح جامع برای فعالیت در این حوزه طرح‌های ویژه، بخش‌های ویژه، تعاریف مخصوصی داریم؛ مثلا در صورتی که امکانات را فراهم حوزهمهم در فعالیت داریم؛ هم تورسم و گردشگری را در این منطقه داریم و هم زیر ساخت خوبی که برای توسعه کشاورزی و صنعتی گشتت و زرع دارد، در این حوزه هم فعالیت چشمگیری وجود دارد. با توجه به ورود خانه پر آب ارس و اراضی مناسبی که آنجا هست، این است که در مناطق کمتر توسعه یافته و محیط پرامون هسته‌های اقتصادی ایجاد کرده که بتواند فعالیت‌های آن منطقه را سامان دهد. طبیعتا این می توسعه برای اهالی محل بسیار ارزشمند است. وقتی یک کارخانه یا صنعتی می شود قطعاً همان اهالی محل فرزندانشان را به مدرسه می فرستند که بتوانند بعدا جذب نیروی کار آنجا شود، در غیر این صورت همان شغل و پیشه خوانده و ادامه می دهد. وظیفه دولت فراهم کردن امکانات برای فعالیت‌های بخش‌های مختلف و شرایط مناسب برای زندگی مردم است. انرا هم نیست هدف اصلی اشتغال از نیروهای بومی باشد. چون اصلا معنای اقتصادی ندارد. طبیعی است که در این شرایط ممکن است از منشا و باصفهان هم در این مناطق بود، مگر از خارج کشور آمده؟ این اقتصاد، پیوسته است. اشتغال هم پیوسته است. این اشتغالی می تواند همه جایشانند. نمی توانیم محدودیت ایجاد کنیم. اما این بستر فراهم شده است. کابلجیح واحد صنعتی در جلفا نبود. الان ۱۸۰ واحد صنعتی وجود دارد. این یعنی بستر فعالیت برای اهالی و منطقه فراهم است. اشتغال هم ایجاد می شود بنابراین با توجه به این نکته باید هدف گذاری کنیم که شرایط فراهم شود تا اهالی بهره بیشتری از فعالیت اقتصادی ببرند اما هدف اصلی توسعه منطقه است. در کنار ایجاد باید آموزش هم در فعالیت‌های اجتماعی در محدوده خودمان مشارکت کنیم. بنابراین باید مدارس و دانشگاهها را تقویت کنیم. چندی پیش تصمیم گرفتیم برای فارغ التحصیلان اهالی مناطق آزاد کشور امتیاز ویژه‌ای برای آن‌ها در نظر بگیریم و در جهت فعالیت‌های اجتماعی مشارکت کنیم. در کیش چندین دانشگاه وجود دارد، یکی از اقدامات اخیرمان این بود که برای اهالی منطقه آزاد کیش بورس‌های خاصی در دانشگاهها ایجاد کنند.

*****فناظران این مناطق آزاد موضعه معلم وجود دارد و مدارس از این منظر در کیفیت آموزش یا بحران با مشکل هستند.**
بلسه. چون یک معلم غریبومی به محل زندگی نیاز دارد. پس علاوه بر فعالیت‌های اقتصادی در محیط اجتماعی مان نیاز به مشارکت اجتماعی داریم؛ برای اینکه اگر توسعه کامل نباشد، کیفیت ما بخیر خواهد بود.

*****مر وودر بحران قاچاق در مناطق آزاد صحبت کنیم. اخباری وجود دارد که در برخی مناطق قاچاق هست. تا جایی که هر توریست به مسورت گذری می متوجه آن می شود. چه آماری از حجم قاچاق دارید و اینکه آیا منطقه آزاد بدون امکان قاچاق را می دهد. منظر در قشم قاچاق بینر و کارزوبل زیاد است.**
من از شما می پرسم؛ مناطق آزاد یعنی چه؟ مناطق آزاد یعنی منطقه‌ای خارج از محدوده گرم‌کی در مرزهای کشور، یعنی آزاد. ما در مفاهیم اولیه مشکل داریم. متأسفانه در دستگاه‌های نظارتی، اجرایی و سیستم‌های خبری امنیتی این مشکل وجود دارد. بعضا در جاهای دیگر از محدوده گمرک در سرزمین اصلی است؛ یعنی ورود و خروج کالا در این منطقه قاچاق نیست اما کار بخواهد داخل کشور برود باید مقررات گرم‌کی اعمال شود. با این تعاریف هیچ قاچاقی در مناطق آزاد وجود ندارد. این اتهام بزگی است که برای انحراف افکار گفته می شود و برای آدرس غلط دهنه بر سرزمین اصلی و مبارزه با قاچاق است و بعضا در جاهای دیگر انجام می شود که هدف‌ها نیست به عنوان آزاد منحرف شود. در کشور بنادر و مرزهای زیادی وجود دارد؛ آنجا حلالی اتفاق نمی افتد اما در مناطق آزاد که می توانند بدون مجرت گرم‌کی کلی کالا در خارج قاچاق تعریف می شود. اینجا مشکل داریم. طبق قانون به جز اقدام ممنوعه که شامل کالا مانند اسلحه، مواد مخدر، مشروبات و … است، نمی تواند به منطقه آزاد بیاید و اگر بخواهد از آنجا خارج شود باید تابع مقررات باشد. در کشور ما چه تعداد سفار خارج از کشور داریم؟ سال حدود ۱۰ میلیون نفر. هر کدام که کالا می توانند کالا از خودشان بیآورند، یک خدمت شغلی بالاتر از ۵۰ دلار است. در حالی که موبایل، لباس و کفش می آورند که مسئله هیچ خبر نگاری نیست؛ این همه فر و رشک‌ده و رشک‌ده هست و از همین طریق کالا در بازار می کشد. مسئله کسی نیست، به ما مناطق آزاد هم کشوره منتقد می شوند.

مثالی که این مسافران می زنند، او کلاهی که با خود می آورند برای صرفه شخصی است. مصرف شخصی و غیرشخصی ندارد. قانون می گوید هر نفر بیشتر از ۸۰ دلار نمی تواند کالا وارد کشور کند. *****این همه کالار در مراکز تجاری و لوازم خانگی از کجا می آید. در همین سرچشمه کالاها از مناطق آزاد می آید؟ این قاچاق است؟ تعجب می کنم روشنفکرترین افراد هم نمی توانند اینها را از هم تفکیک کنند. چه کسی این همه لوازم خانگی می آورد؟ مگر این کار ممنوع نیست.**
صواب‌هایی که شما درمورد تخلفات ورود کالا در بخش‌های مختلف می کنید، درست و عینی است اما آیا کارگر یک رو به نادرست و گل‌ران امور به صورت غیر قانونی به فرقاتونی به انجام آن مشغولیت می دهد؟ جرابانی که قاچاق راه‌هایی می کند، می خواهد افکار منحرف کند و از مناطق آزاد صحبت می کند. آن هم جایی که اتفاقا قاچاقی در آنجا صورت نمی گیرد، چون آزاد است و خارج از مرز گرم‌کی.

*****بزرگین و کارزوبلی که خارج می شود، چطور؟**
بزرگین و کارزوبلی بیشتر به سمت افغانستان و پاکستان خارج می شود و به قشم ربطی ندارد.

آمار و اطلاعات را شما به عنوان نهاد مسئول باید بدهید، ولی گزارش‌ها و مشاهده‌های میدانی گویای حجم زیاد قاچاق در قشم است. ما مسئول بخشی که مربوط به مناطق آزاد است، هستیم. چاره‌های دیگر سرزمین اصلی نیولنی می شوند. بود فرمادو و بخشدار دارند. آن‌ها ناپرسید. *****آن آردبوی این مناطق چقدر این امکان و بستر را فراهم می کند؟**
اصلا این بستر را فراهم نمی کند؛ مگر ما سوخت را توزیع می کنیم؟ چرا شیکه سوخت قاچاق به وجود آمده؟ اگر امکانات‌های شغلی دیگری وجود داشتند، باز مردم به سمت این کار پرخط که ممکن است هر چند دراز ای درآمد زیاد، جانشتند. در خطر باشند، می افتند؟ ما با جاسک فعالیت اقتصادی می کنند. این الگو، محدودیت وجود دارد که ۲۰۰ کیلومتر از تولید کننده ما، مبادلات اقتصادی که در قشم انجام می شود، قابل قیاس با گذشته نیست.

از شما سؤال دارم؛ مثلا کارگر از کجا باید به قشم برود؟ مثلا از صفهان می رود. این کارگر اول خانه نیاز دارد. طبیعتا است هیچ کارگری حاضر نیست در قشم بدون امکانات کار کند. یکی از مشکلات ما این است که در مناطق دور افتاده از مرز، سرمایه گذاران به دلیل اینکه مشکل است کار گفنی در منطقه نباشد، برای اینکه این افراد از این منطقه دیگر بگردند، دچار مشکل می شوند، باید جاهای هزینه‌های بسیار بالاتری را بپردازند. پس اولویت همه این است که از نیروی کار محل استفاده کنند، چون به نفعشان است. هر صورت یک فعالیت اقتصادی این است که نیروی کار محل را حلل استفاده کند. مگر می شود همه نیروهای کارش را از جای دیگر بیاورد. ممکن است در سطح برخی مدیران یا بخش‌های تخصصی به دلیل نبود نیروی متخصص این طور باشد. اما در سطح فعالیت صنعتی، کشاورزی و خدماتی اولویت اول به‌طور فطری همان به کارگیری افراد بومی خواهد بود. در منطقه آزاد قشم متوسط یک کاری تخصصی در حد است. در حالی که متوسط یک کار کشاورزی بیش از ۱۲ درصد است. پس اشتغال در قشم از محل ایجاد شده است. در کیش و منطقه ارس اصلا کاری نداریم. پس مجموعه فعالیت‌ها از نیروی انسانی محل استفاده می کنند. طبیعتا است برای بخشی از فعالیت‌ها که به متخصص نیاز دارد، باید مانده بخش مدیریت نیروی کار از بیرون منطقه جذب می شود. بخش خصوصی در این مناطق سرمایه گذاری می کند و ما نمی توانیم دستوری پر ایشان مشخص کنیم که مثلا برای فعالیت تان ۵۰۰ نیرو داشته باشید. اگر محدودیت ایجاد کنیم دیگر فعالیت اقتصادی آزاد نیست. حتی نمی توانیم بگوییم از نیروهای بومی استفاده کنند. اما سرمایه گذار متوجه است که از کجا باید نیرو بگیرد. مثلا برای ساختن یک هتل ۳۰۰ کارگر نیاز است. اگر بخواهند کار گران را از جای دیگری بیاورند، باید سرمایه گذاری هفتگف برای ایجاد مجتمع

را بر عهده دارد و طبق بر آورد این ستاد، حدود شش درصد قاچاق ممکن است در مناطق آزاد اتفاق بیفتد. این آمار رسمی است، وقتی همه دستگاه‌های نظارتی حضور دارند، ما قاچاقچی از اینجا می توانم قاچاق کنیم یا در مرزی که سیستم مراقبش نیست؟ پس حضور دستگاه‌های نظارتی را داریم. دومین کار این است که سیستم کنترل گمرک خودمان را به سامانه گمرک کشور وصل کرده‌ایم، یعنی کالایی که وارد منطقه می شود، ثبت آماری شده و به گمرک ارائه می کنیم، یعنی صد دفترچه آمده و وقتی قرار است خارج شود ، اگر تعدادش کم باشد، باید آنلاین وصل است که بتواند رصد کند. علاوه بر آن، سیستم ثبت و سفارش را مانداری کرده‌ایم. سرمایه گذاری که قبلا برای ورود کالا هیچ مانعی نداشته، الان محدودیت دارد. این موضوع خلاف مقررات روند فعالیت مناطق آزاد است. اما چون ما مشکلات آرزى داشتیم، باید همراهی می کردیم. که از به طرز ناآمنانه‌ای از کشور خارج نشود، وصل شدن به سامانه و ثبت سفارش، دو سال است که انجام می شود.

طبق گزارش ترغیب بوجه دیوان محاسبات سال ۹۷ که به تازگی منتشر شده است، یکی از نکاتی که اشاره کرده بودند، این بود که بخشی از میزان ارز رفع تعهدشدن مربوط به مبادی مناطق آزاد بوده است. طبق این گزارش، به خاطر اینکه مناطق آزاد به ثبت سفارش وصل نبوده، مشخص نیست این ارز تخصیصی منتهی به ورود کالا شده یا نه. از شهریور ۹۷ ثبت سفارش وصل شده است. دیوان محاسبات گفته است، این مناطق آزاد باشد. الان هم ثبت سفارش داریم که چقدر انجام شده و چقدر بانک مرکزی از این تخصیص داده است. در سال ۹۸، کمتر از ۴۰ میلیون یورو بانک مرکزی به فعالان اقتصادی مناطق آزاد ز داده؛ در حالی که دو میلیارد و ۸۰۰ میلیون یورو ثبت سفارش اختصاص یافته است. هیچ ارز دیگری در سال ۹۸ از طریق بانک مرکزی در اختیار اقتصادی فعالان آزاد نشده است. حالا این شده مسئله دیوان محاسبات. ۴۰ و سطح رسمی به چقدر منطقه‌ای داده نشده است. مثلا این شده مسئله دیوان محاسبات. ۴۰ میلیارد دلار واردات کشور و ۵۰۰ میلیارد دلار ارزی که بانک مرکزی به انجای مختلف به بخش‌های گوناگون داده، ۴۰ میلیون یورو به مناطق آزاد آمده است. ثبت سفارش هاهم آنلاین مربوط به سال گذشته است. سال ۹۷ از بانک مرکزی چیزی نگرفتیم. هیچ وقت ارزی از طرف دولت به مناطق آزاد تعلق گرفت. سال گذشته کلاهی که به مناطق آزاد وارد شده، بر اساس مقررات بوده که با بانک مرکزی و وزارت صمت مقرر کردیم؛ برای نیازهای داخل مناطق آزاد بر اساس ارز متقاضی، بعضی ارزی که خودش دارد، طرف حساب خود ۳۰۰ میلیون دلار بالای مصرف داخلی، کلاهی هم سایر طرف حساب خود، و تولیدات و ماشین آلات مناطق آزاد را در متقاضی؛ ۱۳ هزار میلیارد تومان بوده که ۱۰ هزار آن مربوط به مناطق آزاد است. سرمایه گذاری موبایله بانک مرکزی تأمین نشده است. در سال گذشته سرمایه گذاری مان در مناطق ویژه و ۱۳ هزار میلیارد تومان بوده که ۱۰ هزار آن مربوط به مناطق آزاد است. سرمایه گذاری موبایله ارزی است. سرمایه گذاری داخلی که محقق شده در ۹۸ حدود ۱۳ هزار میلیارد تومان به اضافه پنج میلیارد دلار است. بیشتر سرمایه گذاری ارزی در منطقه ویژه است. سال ۹۸ سرمایه گذاری خارجی به دلیل محدودیت‌ها خیلی کم شد. ۹۷ حدود ۴۰ میلیون یورو سرمایه گذاری خارجی به مناطق آزاد اتفاق افتاد. در هفت سال گذشته در مناطق ویژه و مناطق آزاد حدود پنج میلیارد دلار بوده است. سال ۹۸، ۱۷۲ واحد صنعتی و اقتصادی جدید و ۳۶ هزار اشتغال ایجاد کردیم. صادرات رفتگی به سرزمین اصلی پنج میلیارد و خارج از کشور ۱۷ میلیارد دلار بوده است. واردات به مناطق آزاد و ویژه پنج میلیارد دلار است که ما زاراد تجار تان سال ۹۸، ۱۷ میلیارد دلار بوده. برای اقتصاد مقاومتی چهار برنامه داشتیم؛ برنامه توسعه اقتصاد بنیان بنیان بود که پیش‌بینی شده جذب و ایجاد نوآوری بود، ۶ واحد جدید ما در این ۹۸ سال تعداد این ۱۱۸ واحد رسانیم. یعنی ۱۹۷ درصد تولید داشتیم. جذب داده‌های تولیدی فناوری در اقتصاد مقاومتی ۲۰ پیش‌بینی شده بود که ۳۷ تا داشتیم که ۱۸۵ درصد محقق شده است. درصد تحقق ایلمنی نسبت به این موضوع از جمع این دو، ۱۹۱ درصد است. ما خیلی جلوتر از برنامه اقتصادی مقاومتی هستیم. در زمینه سرمایه گذاری داخلی جذب شده، چقدر از ۲۰۰ میلیارد دلار بوده و ۱۰۶ میلیارد دلار بوده. سرمایه گذاری جذب شده به مناطق آزاد ابراج شده بود که ۰۰ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان کسید یعنی ما ۱۲۹ درصد در رابطه با برنامه توسعه سرمایه گذاری در داخل عملکرد داشتیم؛ اما سرمایه گذاری خارجی مان ۳۳۴ میلیون دلار پیش‌بینی شده بود که ۰۰۰ میلیارد دلار رسیده که به دلیل محدودیت‌های شرایط

۰۲ درصد محقق شده است. برنامه توسعه تولیدات بوده که در مجموع یک بخش از ارزش تولیدات ما، ۸۵۰ میلیون دلار بوده و ۹۰۳ میلیون دلار ارزش تولیداتمان بوده که کل درصد تحقق داشتیم. بخش زیادی از ارزش تولیدات بوده که چهار هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده بود که اکنون سه هزار و ۹۸۸ میلیارد تومان است که ۱۰۰ درصد محقق شده است. تعداد واحدهای تولیدی فعال هزار و ۱۲۰ واحد پیش‌بینی شده بود که هزار و ۲۸۲ مورد در مناطق آزاد است که درصد تحقق اهداف ایلمنی ۱۰۶ درصد است و از برنامه جلوتر بوده‌ایم. برنامه توسعه صادرات به خارج از کشور، پیش‌بینی یک میلیارد و ۷۰ میلیون دلار بوده که ۹۲۲ میلیون دلار محقق کردیم که تقریبا ۰۰ درصد است. البته منهای واردات به سرزمین اصلی است. بنابراین در برنامه اقتصادی ما، هزار دستگاه‌های هستیم که نسبت تحقق برنامه‌هایش کم‌تر است، چون بخش تولید اسلحه برنامه مفصلی داریم. برنامه‌هایی را پیش از تولید، حتی تولید، پس از تولید و حمایت داریم که برای هر محور چند اقدام پیش‌بینی شده که بتوانیم جوشی در تولید اقتصادی مان داشته باشیم. مهم‌ترین اقدامات که سال ۹۸ برای افزایش و رونق تولید داشتیم، بهریندر سازمان رساندن مدل‌های اقتصادی به مردم است. واحد است این کار تکمیل شده و هفته قبل در جلسه شورای عالی با حضور معاون اول رئیس جمهور رسما پرده برداری شد و این کار بسیار بزرگی که در سهولت کسب‌و کار و صدور مجوزات شده. بهینه‌سازی فرآیندهای درون‌سازمانی برای تسهیل کسب‌و کار در مناطق و حل و فصل مشکلات ورود کالا به محدوده مناطق؛ حل و فصل مشکلات معوقات مالیاتی، تأسیس بانک خارجی خیلی سخت بود و الان رقم رسمی اولیه را خیلی پایین آورده‌ایم. امیدواریم بتوانیم یکی، دو بانک را به صورت جزئی محقق کنیم، چون مردم سرمایه بسیار بالایی پیش‌بینی کرده بودند و با مذاکراتی که داشتیم اینجا کمک به سرمایه گذاری و تسهیل سرمایه گذاری است. تدوین صنعت و توسعه اقدامات نقش آفرینی مناطق آزاد در توسعه مبادلات تجاری تان. اوراسیا که کارهای بسیار خوبی انجام داده‌ایم. برای سال جهش تولید و صادراتمان و ایجاد مراکز نوآوری فناوری بسیار مناسب است.

*****با توجه به این نگاه‌های امل جلمسیه که قرار است از آخر اردماه کارش را شروع کند یکی از سرفصل‌های کارش تعیین تکلیف لایحه ایجاد مناطق آزاد است و با افزایش تعداد مناطق آزاد و کیفیت و جمعیت این مناطق مخالفت جدی دارند. به نظر تان با این وضعیت برنامه‌هایتان چطور پیش می رود؟**
دو کار می توانیم انجام دهیم. فعالیت‌های مناطق آزاد کنونی ادامه بپدایم می کند و باید تلاش کنیم برنامه‌های جدیدی را برای تولید، توسعه و صادرات داشته باشیم. مهم‌ترین بحث این است که آنچه الان به عنوان مناطق آزاد و ویژه منطقه شده، عملکرد بهتری داشته باشد. مجلس موافق مناطق آزاد جدید باشد، یا نه، تحقق برنامه‌های مناسب تر ما در مناطق آزاد و ویژه باید انجام شود. اما درباره مناطق آزاد جدید لایحه‌ای بوده که سال ۹۴ ارائه شده و چون لایحه دولت است من هم به عنوان نماینده دولت تمام تلاشم این است که این لایحه تصویب شود. اما چون لایحه یکی، دو بار رفته و بر گشته بود، وقتی من آلمدم بر اساس دیدگاه‌های کارشناسی‌ای که تعیین کنند. لایحه به این دلیل برگشته است، ما توضیحاتمان را داده‌ایم و به شورای نگهبان می و مجددا ارسال خواهد شد. این کار، گشته است. تدوین صنعت و توسعه اقدامات نقش آفرینی مناطق این مناطق داریم. اگر هم مجلس تأیید نکرد، تلاش می کنیم و همین روال کارمان را در مناطق فعلی با کیفیت بهتر انجام خواهیم داد.

*****انتگنر از مرز: همه امیری**

۴۴۴۲۴۹۹۹
۴۴۴۲۴۹۹۹

پرتیراژترین و با سابقه ترین نشریه جزیره کیش
گسترده ترین شبکه اطلاع رسانی داخلی منطقه آزاد کیش

*****انتگنر از مرز: همه امیری**

۴۴۴۲۴۹۹۹
۴۴۴۲۴۹۹۹

اقتصاد کیش
روزنامه